

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Določbe novega finančnega zakona za leto 1927./28., ki zadevajo prosveto in državno uradništvo.

Prinašamo izžerpek iz novega finančnega zakona, ki je bil sprejet 31. marca t. l. v narodni skupščini in je veljaven od 1. aprila 1927 do 1. aprila 1928.

Reduciranje gimnazij.

Člen 104. a (nov) se glasi: Gimnazije morejo biti nižje s štirimi razredi in popolne z osemimi razredi.

Število popolnih državnih gimnazij v celotni državi ne sme biti večje od osemdeset. V katerih mestih bodo popolne gimnazije bo odločil ministrski svet na predlog prosvetnega ministra. Ostale popolne gimnazije se morajo stopnjema spremeniti v nepopolne s štirimi razredi. Izvedba tega se začne s šolskim letom 1927./28.

Nepopolne gimnazije z več kot štirimi razredi se morajo spremeniti v štirirazredne. Tudi izvedba tega se začne s šolskim letom 1927./28.

Preosnova reduciranih gimnazij v meščanske in strokovne šole.

Člen 104. b (nov), se glasi: Nižje gimnazije ki v zadnjih treh letih niso imele na koncu tretjega trimesečja več kot 120 učencev, se stopnjema zaprejo, počenši s šolskim letom 1927./28. Namesto teh se lahko po potrebi otvorijo meščanske ali strokovne šole.

Jeziki v srednjih šolah.

Člen 104. c (nov), se glasi: V členu 116. zakona o srednjih šolah se doda na koncu točke 1.: »Kot stranski predmet se lahko vzame angleški ali italijanski jezik«, a na koncu točke 3. se doda: »Kot glavni predmet se lahko vzame angleški ali italijanski jezik.«

Reduciranje učiteljskih.

Člen 104. e (nov), se glasi: Učitelji sme biti v državi največ 33, kar jih je več se stopnjema zaprejo, počenši s šolskim letom 1927./28.

Narodno gledališče.

Člen 106. Na koncu teksta postaviti vsejico in dodati besede »in narodnim gledališčem v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, za izdatke, od katerih je odvisna pridobitev in povečanje dohodkov.«

Ukinitev nižjih tečajnih izpitov v srednjih šolah.

Člen 107. se menja in se glasi: V čl. 47. zakona o srednjih šolah se ukinе odredba o nižjem tečajnem izpitu. V V. razred srednjih šol se smejo sprejeti vsi učenci, ki končajo z uspehom IV. razred.

Honorarne ure na srednjih šolah.

Člen 107. a (nov), se glasi: Veljavnost člena 86. finančnega zakona za proračunsko leto 1926./27. o spremembi uredbe o povišanih plačah in honoriranju uravnateljem in nastavljenim srednjih šol se podaljša tudi na proračunsko leto 1927./28.

Disciplinska sodišča in postopek za osnovno in meščanskošolsko učiteljstvo.

Člen 108. a (nov), se glasi: V zvezi s čl. 85. zakona o proračunskih dvanajstih letih za april-julij 1925 in čl. 7. zakona o proračunskih dvanajstih letih za december 1925 — marc 1926, se pooblašča prosvetnega ministra, da sme za reševanje disciplinarnih zadev učiteljev osnovnih in meščanskih šol osnovati disciplinarno razsodišča prve instance pri oblastnih velikih županih in disciplinarno razsodišče pri prosvetnem ministrstvu kot drugo instance.

Število članov in postopek za ta razsodišča odredi prosvetni minister potem odredbe.

Ustanovitev krajevnih in oblastnih šolskih odborov.

Člen 108. b (nov), se glasi: Pooblašča se prosvetnega ministra, da sme z odredbo urediti vprašanje krajevnih in oblastnih šolskih odborov v smislu čl. 62. zakona o narodnih šolah od 19. aprila 1904. leta, v zvezi z novo razdelitvijo države na oblasti, ki je nastala po izvršenih volitvah 23. januarja 1927. leta.

Enoletni tečaji za učitelje glasbe in telovadbe.

Člen 108. c (nov), se glasi: Pooblašča se prosvetnega ministra, da organizira enoletne tečaje za učitelje glasbe in telovadbe na srednjih šolah. V te tečaje se sme sprejeti po razpisu 50 osnovnošolskih učiteljev, za katere se ve, da bi bili za to stroko posebno sposobni. Po končanem tečaju se ti učitelji ne morejo vrniti na osnovno šolo, nego ostanejo stalno kot strokovni učitelji na srednjih šolah.

Pridelitev učiteljstva k prosvetni upravi in v prosvetne zavode.

Člen 108. (nov), se glasi: Izjemoma se proti čl. 123. zakona o državnem računovodstvu in čl. 101. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih pooblašča prosvetnega ministra, da sme v proračunskem letu 1927./28. uporabljati univerzitetne profesorje, po pristanku Univerzitetnega sveta, profesorje srednjih in strokovnih šol, učiteljstvo meščanskih in narodnih šol, za delo v prosvetnem ministrstvu, pri oblastnih prosvetnih oddelkih, v muzejih, gledališčih, strokovnih šolah, pri kulturnih in humanih ustanovah in na položajih vršiteljev dolžnosti šolskih nadzornikov, po službeni potrebi, a ravno tako uradnike prosvetnega ministrstva in prosvetnih oddelkov za delo pri gledališčih, zopet po službeni potrebi.

Oprostitev poštne državne tiskarne.

Člen 108. (nov), se glasi: Državna tiskarna v Beogradu je oproščena poštne za zaboje, omote in pisma ki jih pošilja svojim pooblaščenim knjigarnam. Ravno tako so oproščene poštne pooblaščenice tiskarne za vse zaboje, omote in pisma, ki jih pošiljajo državnim tiskarnam.

Zdravniški pregled državnih uradnikov po čl. 108. čin. zakona.

Člen 120. d (nov), se glasi: Državni in samoupravni zdravniki nimajo pravice do zdravniške nagrade takrat, ko vršijo pregled v smislu čl. 108. zakona o civilnih uradnikih in drugih državnih nameščencih.

Ukinitev mest strokovnih referentov pri velikih županih.

Člen 174. a (nov), se glasi: Ukinemo se mesta strokovnih referentov pri velikih županih in se njihove funkcije prenesejo na velike župane same.

Odbor za varčevanje v državni upravi.

Člen 180. a (nov), se glasi: Ustanavlja se državni odbor za racionalno izvajanje varčevanja v državni administraciji in državnem gospodarstvu.

Ta odbor tvorijo: predsednik in 22 članov. V odbor pridejo:

a) štirinajst narodnih poslancev, ki jih odredi iz svoje sredine finančni odbor narodne skupščine, in

b) osem oseb, ki bodo na predlog finančnega ministra postavljene s kraljevim ukazom.

Predsednik tega odbora je finančni minister.

Ministrski svet predpiše sporazumno s finančnim odborom narodne skupščine po čl. 94. ustave, uredbo o načinu delovanja, pravicah in dolžnostih odbora in o načinu in izvedbi po odboru predloženih korakov, ki se imajo podvzeti za izvajanje varčevanja v državni upravi.

Izvedba odborovih navodil spada pod finančno ministrstvo.

Izpememba uradniškega zakona in razvrstilne uredbe.

Člen 180. z finančnega zakona se glasi: Ministrski svet se pooblašča, da v sporazumu s finančnim odborom Narodne skupščine potem uredbe v smislu člena 94. ustave izpremeni in dopolni odredbe zakona o uradnikih in ostalih civilnih državnih uslužbencih, da izpremeni zakon o državnem saobračalnem oseboju in zakon o ustroju vojske in mornarice, kakor tudi uredbo o razvrstitvi in razporedbi činovnikov in ostalih civilnih državnih uslužbencev in državnega saobračalnega oseboja.

Izpemembe in dopolnitve naj bodo v sledečih mejah:

1. Prejemki državnih uradnikov in uslužbencev naj se regulirajo sorazmerno važnosti in odgovornosti dela, ki ga uradnik vrši in na podlagi službenih let, ne da se pri tem prekoračijo proračunsko odobreni krediti za te izdatke.

2. Odredbe o pokojninah naj se izpremenijo in izpopolnijo tako, da se na eni strani ugodi stvarnim potrebam države, na drugi strani pa podpre one uradnike in uslužbence, ki so dopolnili službeno dobo ali so postali v državni službi nesposobni za nadaljno delo in zaslužek. V to svrho je treba izpremeniti in dopolniti odredbe, ki govore o pogojih, pod katerimi more biti uradnik upokojen ter o dobi, ki bo služila za podlago določevanja pokojnine. Te izpemembe in dopolnitve se ne morejo nanašati na one uradnike, ki so bili upokojeni pred uveljavitvijo tega zakona.

3. Da se disciplinirani postopek lahko izpremeni in dopolni na ta način, da se pristojnost prenese na posebna disciplinarna sodišča v poedinah resortih in se v teh slučajih za največje kazni more pridržati kompetenca Državnega Saveta.

4. Predpisati se morajo prehodne naloge potrebne za izvršitev teh izpememb.

5. Uredba o razvrstitvi državnih uradnikov, kakor železničarjev se morajo istočasno z odredbami zakona, ki so z njimi v zvezi spremeniti in dopolniti tako, da se izločijo vse napake in nedostatki, ki so se pokazali pri izvajanju teh zakonov. One se morajo izdelati kot sestavni del teh zakonov.

Omejitev upokojitve.

Člen 180. (nov), se glasi: Državna služba ne sme prestat na podlagi upokojitve, razen slučajev, ki so predvideni po čl. 234. uradniškega zakona, ki se pa sme uporabljati tudi le v slučaju službene potrebe in po utemeljenem odloku ministrskega sveta, a je glede proračunske možnosti osebno odgovoren tudi za take upokojitve resorni minister. Ako je vzrok upokojitve osebna neizpolnjenost ali fizična nesposobnost, ima finančni minister pravico odrediti komisijonelni zdravniški pregled.

Ukinitev sprejemanja novincev v državno službo.

Člen 180. j (nov), se glasi: Med proračunskim letom 1927./28. je ustavljen sprejem novih uradnikov v državno službo, razen slučajev povratka iz penzije v aktivno službo.

Izjemoma se sme po pismenem rešenju ministrskega sveta sprejeti v državno službo nov uradnik ali uslužbenec le v slučaju neodložljive potrebe, a to na podlagi pismene utemeljitve te potrebe in predloga resornega ministra ter pristanka finančnega ministra.

V državno službo se ne morejo sprejeti, izvemši reaktiviranja, oni civilni in vojni

državni uradniki, ki so bili upokojeni predno so dovršili predpisano efektivno število službenih let, ki je potrebno za polno pokojnino, a oni, ki bi se zatekli v službo, bodu odpušteni.

Pokojninski fond za vdove in sirote.

Člen 180. k (nov), se glasi: Pooblašča se ministrski svet, da na predlog finančnega ministra, v sporazumu s finančnim odborom narodne skupščine ter na osnovi odstavka II., čl. 94. ustave, ustanovi pokojninski fond za vdove in otroke umrlih državnih uradnikov, iz katerega se bodo izplačevale rodbinske pokojnine uradnikov.

Gotovina fondov, ki so obstojali po prejšnjih zakonih bo služila za bazo tega fonda.

Ukinitev doklad upokojencem, ki nimajo 15 službenih let.

Člen 180. l (nov), se glasi: Upokojenec, ki so bili upokojeni predno so imeli 15 let efektivne službe, a dne 1. septembra 1923. leta niso bili stari 45 let, ne pripadajo od dneva ko stopi ta zakon v veljavo, osebe in rodbinske doklade, razen slučajev upokojitve radi bolezni.

Všetje let državnim uradnikom narodnim poslancem.

Člen 180. m (nov), se glasi: Državnim uradnikom, ki so izvoljeni za narodne poslance za ustavotvorno skupščino, se prizna čas, ko so bili narodni poslanci od dne, ko so podali ostavko, ali bili upokojeni pa do dneva povratka v službo, kakor bi bili v službi in to za pokojnino in povišice, vendar brez pravice na povrnitev zapadlih povišic za pretekli čas.

Ukinitev vseh določb specialnih zakonov, ki predvidevajo manj kot 35 let službe.

Člen 180. n (nov), se glasi: V drugem odstavku čl. 139. uradniškega zakona se postavi za besedo: »35 službenih let« pika ter se ostali del teksta razveljavi.

Mi in naše gospodarske ustanove.

Znano je, da ne zadostuje živemu organizmu samo namen življenja, ampak imeti mora tudi pogoj za življenje. Ker je vsakemu organizmu torej tudi organizaciji, ki skuša doseči svoj namen, pogoj dobro gospodarstvo, je umljivo, da mora tudi naša organizacija, ako hoče procvitati, zaposliti dober del svoje moči na tem polju. Ne zadostuje pa, da posveča skrb samo pridnemu pobiranju članarine in pravilni nje uporabi, ampak obračati mora pažnjo tudi na one gospodarske ustanove, ki se štejejo kot stanovske gospodarske ustanove.

Na enih in na drugih pa je interesirano vse organizirano slovensko učiteljstvo, ne samo oni, ki so dali tem institucijam življenje.

Dobrot onih je deležen vsak posameznik direktno, dobrot drugih pa stanovska organizacija in po tej posameznik. Ker je torej zveza med stanovsko organizacijo in našimi gospodarskimi ustanovami tako tesna, da ni obstoja eni brez druge, je umljivo, da stanovski organizaciji ni vse eno in tudi biti ne sme, v kakšnem stanju so naše gospodarske ustanove in kakšno stališče zavzemajo iste napram stanovski organizaciji. Na noben način n. pr. ne bi smela naša stanovska organizacija trpeti, da ena gospodarska ustanova izdaja dva učiteljska lista, list mogočne stanovske organizacije in listič, ki kljub lepemu imenu dela med člani razdor.

To tesno zvezo med stanovsko in gospodarskimi organizacijami narekuje že tudi modern trgovski duh. Podjetnik, ki se hoče ogniti štrajkom, bojkotu itd., ki hoče delovno silo v največji meri in racionalno izrabiti, se poslužuje najmodernejše prodajne metode, zato naredi v poštev najbolj prihajajoče faktorje kot so: lastnike podjetja.

Da pa mora naša stanovska organizacija obračati vso pozornost našim gospodarskim ustanovam, ki so danes še vsaka

zase samostojne, dasi so odvisne samo in izključeno od organiziranega učiteljstva, silijo v to tudi finančne razmere posameznih članov organizacije. Da se organizacijski davek ne bode smel več povečati, je jasno, ker pri zmanjšanju dohodkov posameznikov, ni mogoče misliti na večanje izdatkov. Zahteve na organizacijo se pa v obratnem razmerju vedno večajo. Na vidiku je obrambni sklad, ki je nujno potreben, pevski zbor apelira na požrtvovalnost, Zveza državnih nameščencev zahteva članarino itd., itd.

Ker se torej zahteve na organizacijo čimdalje večajo, plačilne možnosti posameznika zmanjšujejo, bo pač treba misliti na druge vire, ki bi dajali organizaciji isto moč, ki jo potrebuje, da živi in ne živi. To so pa edine gospodarske pridobitne ustanove, pri katerih je učiteljstvo sodelovalo, sodeluje in brez katerega bi gospodarske ustanove propadle.

Tesna vez gospodarskih ustanov in stanovske organizacije, modern trgovski duh, slabe gospodarske perspektive posameznika in vzajemno sodelovanje vseh naših organizacij silijo in tirajo stanovsko organizacijo v to, da zavzame napram vsem našim gospodarskim ustanovam gotovo stališče, ki je: Vse učiteljske gospodarske ustanove spadajo v okvir organizacije, vsak član organizacije je obenem tudi član vseh gospodarskih ustanov.

Razmere, čas in mišljenje organiziranih članov zahtevajo, da krenemo z mrtve točke pogajanj, brskanja po blatu, in mišljemo na realna kalkulacijska tla.

Dolžnost vseh članov je, da se potom svojih društev izrečejo, kakšno načelno stališče zavzemajo napram našim gospodarskim ustanovam in dajo tako poverjenstvu oporo, da i ono zavzame striktno stališče. Ko se bode obravnaval na učiteljskih zborovanjih »Naš delovni program«, naj se ne pozabi na točko: »Naše gospodarstvo.

Štravs Karl.

JOSIP DOLGAN:

Podeželska šola, vas in delo učiteljstva.

III.

Družabna gospodarska vprašanja še ne zanimajo učiteljev, ne naših, ne tujih; kmetijstvo se jim upira. Vsak dan pa se bolj občutijo potrebe in med nami jih je vedno več, ki razumevajo smeri nove dobe.

Pred vojno je bilo za taka vprašanja še manj razpoloženja, ker je bila mentaliteta učiteljev in učiteljic protiljudska. Učiteljice so se sramovale telesnega dela, zbirale so se na dvoriščih gostilne v vasi, pogovarjale

so se o plačah, abecednikih in računih, godrnjale so in tožile v senci zlobnosti in neverstne ošabnosti o praznoti in krivicah tega življenja.

Učitelji so bili takrat še edini; družila jih je mogočnost avstrijskega cesarja, elegija o učitelju trpinu in šala ob vinu. Javno so sicer povdarjali svojo važnost za kulturo naroda, ljudstvo pa jih ni maralo in tudi izobraženci niso imeli o njih dobrega mnenja, ker so bili preveč odtujeni kmetom.

skemu ljudstvu in svetovni kulturi; udani pa so bili nevednosti, gostilni in konvencionalnim zmotam. Taki učitelji so dajali narodu le ono dobro, ki so ga vsebovali uradni ukazi, iz svoje znanosti pa mu niso mogli nuditi ničesar, ker je niso imeli.

Dušečnost naših malomeščanov, tedaj tudi naših učiteljev, je imela svoj vzrok v takratnih razmerah. V Avstriji je bila sicer industrija zelo razvita, vendar so imeli grofje, lastniki fidejkomisov, še vedno veliko gospodarsko moč, zato pa tudi politično in duševno moč; marčna revolucija v letu 1848. še ni popolnoma razbila izrodov avstrijskega fevdalizma. V zapadnih državah so uravnavale družabno življenje tovarna, banka in velika trgovina; v Avstriji pa plemstvo; zato je bil duh v zapadnih deželah meščansko demokratičen, v Avstriji pa še vedno fevdalno aristokratski. Grofje in knezi so vedeli, da je njihova moč in močnost v obširnih posestvih, poljih in gozdovih; njihovi otroci, zlasti hčere, pa tega niso pomislili in živeli so v sferah lahkoživosti, brezdelja, češčenja in razredne samozavesti; v resnici je te sfere izžareval grofovski gospodarski položaj. In taki otroci so bili ali pa so hoteli biti vsi služabniki avstrijske družabne zgradbe. Avstrijski oficir je bil bitje, v katerem so se združevale vse čednosti takratne morale; za njim niso norele samo ženske, ampak tudi moški so se trudili, da bi ga dosegli v njegovih tipičnih lastnostih.

Avstrijske razmere in lahka narodnost na upornost — včasih še te ni bilo — so ustvarjale značaj slovenskih malomeščanov, razredna samozavest, ki so jo prejeli od avstrijskega plemstva in činovništva, jih je ločila od kmetijskih plasti svojega rodu; tem plastem ne le, da niso pomagali, ampak so jih celo na krut in nemoralen način zaničevali in poniževali, najsibo v uradu ali pa v gostilni. Saj ni nič čudnega, da služabniki bolj mrko gledajo preprostega človeka kot njegov gospodar. Čim bolj je učitelja zastrupljalo malomeščansko ozračje, tem večji je bil prepad med njim in kmetijskim ljudstvom — in kulturni vpliv je bil nemogoč.

Ni nepotrebno, da to omenimo. Saj še živijo ljudje, ki so jih umesili tisti časi; zaradi svoje rutine in svoje poze so tudi še po osebnosti dajali duhovne smeri neorišentiranemu naraščanju. In nihče se ni domislil njihovih grehov. Še vedno je nevarno, da bi izročili še nepokvarjeni mladini svojo garnjavost kot dedščino. Mislil si bo kdo, da grdimos stan. Ali zakaj ne bi mi vedeli, kar vedo drugi, zlasti pa kmetijski človek? Mnogo bolje in za stan uglednejše je, da ga očistimo in izločimo iz njega kvarne cele

mente, kot da zaradi bolehnosti sloge in anemičnega miru hodimo mimo nemoralnosti in je ne doznamo. In zmot je tisočkrat, resnica je pa le ena. Razmere se vedno spreminjajo, človeška narava je slabotna in se lahko vsak čas vda nepoštenosti in duševnemu suženjstvu, čim pridejo za to ugodne prilike. Ne sloja in mir, ampak načela naj nas družijo in eno najmočnejših načel naj nam bo načelo: družitev z zdravim vaškim življenjem. Oseben boj je nizkotna zadeva, načelen boj je dolžnost in potreba, zlasti kadar gre za napredek in poštenost.

Mladi učitelji in učiteljice niso prepriženi z nitmi konvencionalnih pregreh tujih gospodarskih razredov, pač pa so preveč prirojeni po življenju in obzorju, premalo kulturni, preveč oddaljeni od Evrope in Azije; v njih ni svetovne impulzivnosti, tudi oni pijejo ali pa ždijo za vaško cerkvijo. Pa saj oni niso krivi; trenutne potrebe jih ne vežejo z mogočnimi boji sveta. In iz tega se vidi, kako nujno potrebno je sistematično in velikopotezno samouizobraževanje mladih učiteljev!

Ni dovolj, da se učitelji iznebijo nepravilnih strani; oni morajo tudi od sveta sprejeti vse najboljše in najvišje, ker le tedaj bodo mogli vplivati na celotno življenje naše vasi. Očividno je, da nimajo smisla za svetovno gospodarstvo in za dejanske družabne odnose vsega sveta. Saj jih je nekaj, ki se zanimajo za kmetijstvo in so pridni kmetovalci; ali njihovo znanje in delo služi le njihovim zasebnim koristim. Boljši so oni, ki poučujejo kmetijstvo kot stroko. Toda le tisti bodo razumeli smeri nove šole, ki jim ne bo kmetijstvo kot osebno nagnjenje, pa tudi ne kot stroka, ampak organska zahteva gospodarskih in družabnih potreb naših krajev, ki jim je treba vedno bolj vlivati značaj svetovnosti; kmetijstvo bo moralo biti podrejeno višjim načelom in še v podrejenem odnosu le del drugih družabnih prvin. Učitelj, ki bo deloval v domači vasi, bo moral misliti na ves svet; zato pa bo moral poznati stvarno in miselno zgradbo človeške duše v njenih gospodarskih osnovah.

Nemški etični pedagog Förster je rekel o pokojnem Kreku da ga ni poznal človeka, ki bi tako ljubil svojo grudo, obenem pa tako cenil svetovno kulturo kot on. Kako častno in lepo bi bilo, če bi tudi o nas enkrat rekli, da jih ni ljudi, ki bi bili tako zaverovani v dobrobit in blagostanje svoje zemlje, obenem pa bili tako prešinjeni v svetovno omiko kot mi. Le taki učitelji bodo prave osebnosti naše kmetijske delovne šole.

Splošne vesti.

BE NA DANAŠNJIH UCITELJSKIH.

Nove naloge, ki stoji pred njimi v današnji dobi učiteljstvo, so sprožile tudi centralni problem vzgoje našega naroda, problem reforme učiteljske izobrazbe.

Da lahko primerjamo med seboj resnične potrebe učiteljstva pri njegovem delu in pa izobrazbo, ki mu jo nudi učiteljske v današnji obliki, priredi »Ped. did. krožek« v Mariboru načelno diskusijo o zahtevah učiteljstva na učiteljsko izobrazbo.

Namen te diskusije je, da premosti prepad med učiteljstvom in med zavodi, kjer dobiva učiteljstvo svojo izobrazbo; dati hoče možnost učiteljstvu na eni strani, da odkrito izrazi svoje zahteve ter pokaže potrebe vzgoje med našim narodom, na drugi strani pa hoče dati profesorjem učiteljske prilike, da jasneje spoznajo naloge, ki jih današnja doba stavi njihovemu delu.

Le tedaj bo učiteljska izobrazba dobra, ako bo temeljila na delu v današnji narodni šoli z vsemi potrebami po reformi in ako bo v stalnih stikih z učiteljstvom. Učiteljstvo samo najboljšje pozna potrebe pri svojem delu ter lahko stavi jasne in konkretne zahteve, ki si jih želijo tudi profesorji učiteljske.

Diskusija se vrši v sredo, dne 13. aprila ob 10. uri dopoldne v telovadnici drž. ženskega učiteljskega v Mariboru. Za uvod razvije prof. dr. Žgeč Franjo nekaj najvažnejših problemov, ki bi naj tvorili izhodišče diskusije. Glavno jedro sestanka pa naj tvori diskusija o zahtevah učiteljstva na učiteljsko izobrazbo. Načrtani spored diskusije se določi na sestanku samem. Vprašanja, ki bi se obravnavala, bi bila na pr.:

Delo učitelja v osnovni šoli med kmetijskim, delavskim in meščanskim prebivalstvom in izobrazba učiteljske.

Uvajanje delovne šole, njeni problemi in izobrazba učiteljske.

Kulturna misija učitelja med narodom in njegova izobrazba.

Vzgoja naroda in izbor učiteljskega naraščaja.

Smernice učiteljskem za izobraževanje učiteljskega naraščaja danes.

Največji nedostatki učiteljske in njih reforma.

Radi načelne važnosti diskusije, ki pomeni prvi korak k vzajemnemu delu

did. krožek« na sestanku osnovno in meščanskošolsko učiteljstvo cele Slovenije, profesorje moških in ženskih učiteljskih obeh oblasti, ostalo srednješolsko učiteljstvo in vse, ki jih zanima centralni problem vzgoje naroda, problem učiteljske izobrazbe.

V Mariboru, dne 1. aprila 1927.

PEDAGOŠKO - DIDAKTIŠKI KROŽEK V MARIBORU.

Vsi sreski šolski nadzorniki ostanejo do konca tekočega šolskega leta na svojih mestih in se izvrši redukcija, kakor poročajo iz Beograda, šele s prihodnjim šolskim letom. Pov. UJU je uspelo s svojo spomenico v toliko, da se je zvišalo število nadzornikov okrajev za ljubljansko in mariborsko blaz za tri mesta na ta način, da je odpadel medijumski nadzorniški okoliš iz števila, ki je bilo določeno za mariborsko oblast (ter kastavski šolski nadzorniški okraj iz števila, določenega za ljubljansko oblast. Poleg tega je bilo število zvišano za en srez od prvotno predvidenega števila, z Medijumjem in Kastvom vred. Porazdelitev ni povsem posrečena, kajti pri nekaterih spojitvah, n. pr. Kamnik-Litija se bodo kmalu pokazale nepriklje, ki bodo same zahtevale revizije. Prepričani smo, da bodo tudi gg. nadzorniki iznesli svoje stvarne pomisleke.

Nova porazdelitev in združitev nadzornikov okolišev. I. V zagrebški oblasti: Mesto Zagreb za vse osnovne šole, obrtne, ženske strokovne, meščanske in dvorazredne trgovske. Nadzorniški okraj: Zagreb za srez Zagreb-Samobor; Sisak za srez Sisek-Velika Gorica; Zlatar za srez Zlatar-Ivanec-Noví Marov; Križevci za srez in mesto Križevci-Dugo selo-Čazma; Jastrebarsko za srez Jastrebarsko-Karlovac; Krapina za srez Krapina-Klanjec-Pregrada; Varaždin za srez in mesto Varaždin-Ludbreg; Donja Stubica za srez Donja Stubica-Sv. Ivan-Zelina; z Medijumjem; Čakovec za srez Čakovec-Prelog. V oblasti Primorsko-Krajiški: Petrinja za srez in mesto Petrinja-Kostanjica; Glina za srez Glina-Dvor; Ogulin za srez Ogulin; Karlovac za srez Karlovac-Vrbinmost-Pisarovina; Delnice za srez Delnice-Čabar-Vrbovsko; Korenica za srez Korenica-Udbina-Donji Lapac; Gospić za srez Gospić-Perušić-Gračac; Slunj za srez Slunj-Vojnić; Otočac za srez in mesto Senj-Otočac-Brinje; Sušak za srez in mesto Sušak-Noví Crikvenica-Kastav. V osješki oblasti: Osijek za srez in mesto Osijek-Valpovo; Našice za srez Našice-Donji Miholjac; Djakovo za srez Djakovo; Slav. Brod za srez Slav.

Brod; Nova Gradiška za srez Nova Gradiška-Novska; Slav. Požega za srez in mesto Slav. Požega; Daruvar za srez Daruvar-Pakrac; Kutina za srez Kutina-Gorencina; Bjelovar za srez in mesto Bjelovar-Grubišno Polje; Koprivnica za srez Koprivnica-Gjurgjevac; Virovitica za srez Virovitica-Slatina. V ljubljanski oblasti: Ljubljana za srez Ljubljana mesto (brez meščanskih šol) in Ljubljana okolica (vzhodni del); Ljubljana za srez Ljubljana-okolica (zahodni del); Logatec; Kamnik za srez Kamnik-Litija; Kočevje za srez Kočevje; Krško za srez Krško; Kranj za srez Kranj-Radovljica; Črnomelj-Novo mesto za srez Črnomelj-Novo mesto; Brežice-Laško. V mariborski oblasti: Celje za srez Celje-Gornji Grad; Dolnja Lendava (Murska Sobota) za srez Dolnja Lendava-Murska Sobota; Slovenj Gradec za srez Dravograd-Slovenj Gradec; Ljutomer (Ptuj) za srez Ljutomer-Ptuj; Maribor za srez Maribor-desni breg-Konjice; Maribor za srez Maribor-levi breg (Maribor mesto brez meščanskih šol); Šmarje pri Jelšah za srez Šmarje-Kozje Rogatec. V splitski oblasti: Knin za srez Benkovac-Knin; Šibenik za srez Šibenik-Biograd; Sinj za srez Sinj-Imotski; Supetar za srez Supetar-Hvar; Split za srez Split; Krk za srez Krk. V dubrovniški oblasti: Dubrovnik za srez Dubrovnik-Korčula; Makarska za srez Makarska-Metkovići.

Kedaj stopi v veljavo ukaz o novi porazdelitvi nadzornikov okolišev. Po odloku ministrstva prosvete O. N. br. 19.056 se bode način in čas likvidiranja ukinjenih nadzornikov okolišev javil prosvetnim oddelkom naknadno. V srezih, kjer ni šolskega nadzornika, naj odredi prosvetni inspektor osebo, ki naj izvrši inspekcijo za leto 1926/27.

Izprememba pri oblastni prosvetni upravi v Ljubljani. Kot prosvetni šef je bil razrešen službene dolžnosti dr. Dragotin Lončar in je bil na to mesto imenovan prof. dr. Karel Capuder.

Zahvalil se je za mesto prosvetnega inspektorja v Ljubljani. Novoimenovani šef prosvetnega oddelka v Ljubljani gosp. dr. Karel Capuder se je, kakor čujemo, zahvalil za imenovanje prosvetnim inspektorjem. Do nadaljnjega vodi posle dosedanjih prosvetni inspektor gosp. dr. Drag. Lončar. Ostavka dr. K. Capudra na položaj prosvetnega inspektorja še ni sprejeta.

Izpremembe pri prosvetnem oddelku v Mariboru. Upokojeni so prosvetni inspektor g. dr. Leopold Poljanec, oblastni šolski nadzornik g. Ivan Vrščaj, v Ljubljani pa g. dr. Vidic in dr. Karlin. Za prosvetnega inspektorja v Mariboru je imenovan g. dr. Kotnik. — Ako so take izpremembe v Mariboru, potem pa med šolskim letom, zelo dvomimo. Tudi politične stranke si s personalnimi izpremembami ne bodo koristile. Najmanj pa je odobravit in je v korist države, če se upokoje državni uradniki, ki niso dopolnili polne službene dobe.

Občni zbor Učiteljske tiskarne se vrši 13. t. m. ob 10. uri na magistratu in ne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. V interesu zadrage, ki rabi mirnega razvoja in prevdarne gospodarskega dela so se sporazumeli zadrage, ki jim je na prospehu zadruge za kompromisno postopanje, da se iz zadruge odpravijo vsa osebna, stanovska in strankarska nasprotja, ki bi utegnili zadruge škodovati. V to svrhu naj prevzame upravo tiskarne odbor, ki bo dal te garancije in bo užival polno zaupanje vsega učiteljstva, kakor je to pri Učiteljskem zdraviliškem domu, Učiteljski hranilnici in posojilnici ter pri Učiteljski samopomoči.

Društvo slov. učiteljic v Ljubljani javlja svojim članicam, da se zborovanje ne vrši kot običajno o velikonočnih počitnicah. — Vršilo se bo pozneje. Čas javimo pravočasno!

Umestno priporočilo. Prosvetni minister je izdal odlok, v katerem opozarja učiteljstvo na previdnost pri sklepanju zakonov. Pri izbiranju zakonskih drugov(žic) naj ne vodijo učiteljstvo materialistični, temveč višji etični motivi. Za srečen zakon pravi g. minister je povsem potrebna duševna sorodnost.

Blagajnike okrajnih učiteljskih društev prosimo, da nakazujejo mesečne prispevke za »Zvezo državnih nameščencev« in za »Učiteljski pevski zbor« glavni blagajni UJU, ki obračuna potem z imenovanimi ustanovami. Ti prispevki s številom članov naj se označijo v mesečni prijavi posebej.

Uspesobljenostni izpit iz srbohrvaščine preložen. Ministrstvo prosvete je z odlokom O. N. br. 6936 z dne 26. marca 1927 odločilo, da velja odredba o izpraševanju srbohrvaščine pri izpitih učne usposobljenosti za osnovne šole šele od novembra 1927 dalje.

Umrla je v ljubljanski bolnici gospa Marija Kropelj, vdova šolskega upravitelja in učit. žen. ročnih del na Zidanem mostu. Pogreb je bil v torek 5. t. m. na pokopališču sv. Križu. — Preostali naše sožalje.

Postanski posli učiteljev. Prosvetni oddelek opozarja učiteljstvo, da mora po čl. 94. uradniškega zakona zaprositi za dovoljenje, ako opravlja kako postransko službo, za katero prejema nagrado. Mišljenje so predvsem službe organizator in občinskih tajnikov. Nikakor pa ni dovoljeno, da bi učitelji bili zastopniki ali agenti raznih trgovskih podjetij, kar izrecno prepoveduje odlok. — Za pouk na obrtnih, trgovskih in kmetijskih nadaljevalnih šolah ni treba prositi za dovoljenje.

— Zdravstveno pedagoški teden v Berlinu. Zdravstveno pedagoški teden v Berlinu je sklenila prirediti tamkajšnja mestna šolska oblast skupno z raznimi učiteljskimi organizacijami v dneh od 15. do 22. maja t. l. Prireditelj ima namen dokazati, da so izdatki, ki se porabijo v prid prospeha možnega šolstva dobro naloženi, zlasti pa da so dosedanje zdravstveno-pedagoške metode pouka in vzgoje donesle mnogo uspeha ter da je pomožna šola v Nemčiji uspešna v svojem stremeljenju, usposobiti duševno, moralno in fizično manjšposobno dečo za produktivno delo. Prireditelji hočejo pokazati udeležencem svoje delo s teoretičnimi razglabljanji, s pogledom na praktične uspehe celokupnega specialnega šolstva, z razmotrivanjem v psiholoških in metodiških vprašanjih, z obsežno razstavo otroškega dela, učil in samoučil ter učnih načrtov. Na ta način bo udeležencem dana prilika, da se pri viru informirajo o delu specialnega šolstva vseh panog slepe, gluhohe in manjnadarjene dece ter se pouče v vseh aktualnih vprašanjih moderne specialne pedagogike. Ogledali in hospitirali bodo lahko v otroških vrtcih, pospeševalnih razredih osnovnih šol, pomožnih šolah s pripravljalnimi razredi, zavodih za nagluhe s slabo razvitim govorom, v šolah za kratkovidne, šolah v prostem zraku za tuberkulozne (Freiluftschule), gluhohe, cih, zavodih za slepe in slepe-gluhohe, šolah za pohabljenec in različnih vzgojnih zavodih. Da bo prireditelj bolj uspešna, so se združili k skupnemu delu vsi mestni, državni in privatni zavodi. — O teoretičnih vprašanjih bodo predavali najodličnejši univerzitetni profesorji, znameniti zdravstveni pedagogi in zdravniki. Prijave do 1. maja: Mag. Schurath Fuchs, Berlin C 2, Stadthaus. Prijavna taksa: 10 M.

Tovarišem in tovarišicam iz Primorja javljamo, da se je na naš poziv v »Učit. Tovaršu« z dne 10. marca t. l. javilo 57 učnih oseb, ki žele ureditve državljanstva in svojih pravnih zadev. Vse spise smo odstopili poverjenemu našemu zapniknu, ki bo izdelal elaborat, da ga predložimo na merodajna mesta. — UJU — poverjeništvu Ljubljana.

Natečaj referatov za Glavno skupščino UJU v Skoplju. Na podlagi odloka širjega glavnega odbora UJU od 12. marca 1927 razpisuje Izvršni odbor natečaj za sestavo dveh referatov za skupščino Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva v Skoplju. Teme so: 1. Program naše organizacije v bodočnosti. Ta referat mora vsebovati v glavnem: a) Razvoj stanovske zavesti. b) Zdanje učiteljskih domov po oblastih v zvezi z drugimi ustanovami. c) Dviganje socialnega, moralnega in integralnega učiteljskega nivoa. 2. Način in sredstva za izboljšanje naših prosvetnih razmer, posebno onih v Južni Srbiji. — Referati smejo biti samo tako dolgi, da se jih prečita v pol ure. Prvenstveno pravico prijave imajo člani UJU. Rokopise je poslati Izvršnemu odboru UJU v Beograd (Učiteljski dom) do 15. junija t. l. Dva najboljša referata dobita denarno nagrado, a druga dva najboljša, nagrado v višini honorarja za tisk v »Učitelju«. — Izpisarne Izvršnega odbora UJU v Beogradu, dne 12. marca 1927. leta.

Se P. R. K. (Odgovor tov. Mrovljetu.) Podpisani nisem napisal svojih pomislekov v 32. številki našega stanovskega lista zato, da se bomo zdaj pripravili o sami organizaciji R. K. in o njeni potrebi v današnjem materialistično navdahnjeni dobi. Pokazal sem le na hibe, ki jih opažamo in nič drugega. V želji, da jo populariziramo med masami želim popolno enakopravnost slovenske na vseh tiskovinah in v vseh publikacijah. Zeleč ji pozitivnega uspeha hočem biti zdravnik ne pogrebec, toda do dosege njenega ideala je pot še dolga in 27. oktobra iz Aten poslane korinte, ki so prišle 27. marca na cilj, nam to nazorno dokazujejo. Življenja in iniciative vanjo, ker nam nudi s svojo ideologijo izhod iz teže krize. Darilo, ki me je razburilo, pa leži pri poverjeništvu na vpogled. Sicer pa sem se kesal takoj po odposiljanju, ker vem, da je danes nemogoča kritika, ki bi je ne preobrnili in napačno razumeli. Toda moj prekleli dopisa je prišel prepozno v Ljubljano in greh je bil narejen. Zato mea culpa. — Mervič.

Nov član Izvršnega odbora UJU. Na mesto g. Stankovića, ki je radi preobloženosti z delom izstopil iz Izvršnega odbora UJU, je izvoljen na seji dne 26. marca na njegovo mesto namestnik g. Borivoje Đorđević, upokojeni učitelj iz Beograda.

Ostavka g. Mil. Stankovića. Bivši predsednik UJU in urednik »Narodne Prosvete« g. Mil. Stanković je podal ostavko na svoje odborniško mesto v Glavnem odboru UJU. Svoj odstop motivira s tem, da mu je vsled nastalih družinskih razmer nemogoče udeleževati se sej uprave. Izvršni odbor UJU sicer obžaluje ostavko g. Stankovića, a jo je moral odobriti, ker je videl, da sloni motivacija na uvaževanju vrednih podatkih in da je g. Stankoviću radi istih res onemogočeno nadaljnje delovanje. Za dosedanje delo pa se mu Izvršni odbor iskreno zahvaljuje in ga naproša, da v svojem nadaljnjem delovanju, posebno kot občinski odbornik ne pozabi na interese Udruženja.

Potovanje na Češko in Poljsko. Izvršni odbor UJU priredi potovanje v Prago in Varšavo. Tega potovanja naj bi se udeležilo 100 učiteljev(ic) iz vse kraljevine. Vsi, ki bi se hoteli udeležiti tega potovanja, se morajo prijaviti Izvršnemu odboru UJU v Beogradu do 12. aprila t. l. in navesti ali želijo brezplačno prenočišče, v katerem razredu se hočejo voziti, ali hočejo potovati z brzim ali osebnim vlakom. V prijavi se pa mora vsakdo obvezati, da povrne stroške,